T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2019/905
KARAR NO : 2020/50
KARAR TR: 27.01.2020

ÖZET : Devlete ait aracın karıştığı trafik kazasından kaynaklanan destekten yoksun kalma tazminatı ve manevi tazminat istemiyle açılandavanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacılar : 1-İ.Ö'e velayeten Ü.Ö.
2-İ.Ö.'e velayeten Ü.Ö.
3-Ü.Ö.
4-Ö.Ö.
5-Z.Ö.
Vekili : Av. H.Y.
Davalı : 1-Milli Savunma Bakanlığı
Vekili : Av.İ.G.
2-O.A.K.
3-M.A.
4-M.Ç.
5- İçişleri Bakanlığı (Jandarma Genel Komutanlığına izafeten)
Vekili : Av. H.C.G.S.
İdari Yargıda
Jandarma Genel Komutanlığı

O L A Y: Davacılar vekili dava dilekçesinde özetle;Kahramanmaraş İli, Afşin İlçe Jandarma Komutanlığına bağlı Tanır Jandarma Karakoluna 02/09/2009 tarihinde kaçak av yapıldığına dair Oğlakkayası Köyü muhtarı tarafından ihbar edildiğini, ihbar üzerine Davalı Astsubay M.Ç., Uzman Çavuş M.A. komutasında ki 6 er, sürücüsü Er A.O.K. olan 746213 plakalı askeri araçla ihbarın yapıldığı köye doğru görevlerini ifa etmek üzere saat 17.00- 17.30 arasında yola çıktıklarını, gittiklerinde avlanan kimselere rastlamadığını, geri dönerken yolda gördükleri şüpheli aracı durduklarını, şüpheli araçta N.Ö., O.Ö., İ.K. ve H.K.'ün olduğunu, H.K.'ün üzerinden kimlik çıkmamasından dolayı Uzman Çavuş M.A. şüphelilerin ifadesini almak üzere Karakola götürülmesine dair talimat verdiğini, İ.K. ve N.Ö.'in askeri araca alınarak yola çıkıldığını, önde şüphelilerin aracı arkada askeri araçla yola devam ederken bir süre sonra askeri aracın geride kaldığını, H.K.'ün kullandığı araç Karakola doğru yola devam ederken, kısa bir süre sonra arkadan gelen başka bir sivil araçtan askeri aracın geride devrildiğini, yaralıların olduğunu öğrenerek geriye döndüklerini, N.Ö. ağır yaralı olarak kaldırıldığı hastanede bir süre sonra Beyin Kanaması nedeniyle 30.9.2009 tarihinde yaşamını yitirdiğini, oluşan manevi zararın tazmini için Ü.Ö.için 10.000,00-TL maddi, İ.Ö. için 15.000,00-TL maddi, İ.Ö. için 15.000,00-TL maddi, Ö.Ö. için 5.000,00-TL maddi, Z.Ö. için 5.000,00-TL maddi, Ü.Ö. için 30.000,00-TL manevi, İ.Ö. için 40.000,00-TL manevi, İ.Ö. için 40.000,00-TL manevi, Ö.Ö. için 20.000,00-TL manevi, Z.Ö. için 20.000,00-TL manevi tazminatın haksız fiil tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

ANKARA 26. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ 10.3.2014 gün ve E:2013/176, K:2014/114 sayı ile, davaya konu olayın hizmet kusurundan kaynaklanması nedeniyle, hizmet kusurundan kaynaklanan davalarda 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesi uyarınca idari yargı yerinde tam yargı davası ikame edilmesi gerektiğinden,bu davalılar yönünden yargı yolu nedeniyle davanın reddine karar vermek gerektiği ve davacılar davada İç İşleri Bakanlığını davalı gösterdiği, Jandarma Genel Komutanlığı aleyhine açılmış bir dava bulunmadığı da anlaşılmakla,Milli Savunma Bakanlığı ve İç İşleri Bakanlığı açısından açılan davanın 6100 Sayılı HMK'nun 114/1-b ve 115/2 maddesi uyarınca yargı yolunun caiz olması, ve dava şartı noksanlığı nedeniyle usulden reddine, davalı O.A. K., M.A. ve M.Ç. hakkında açılan davaların taraf sıfatı yokluğundan reddine karar vermiş, bu karar davalı Jandarma Genel Komutanlığı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi: 23.2.2017 gün ve E:2014/18512, K:2017/1837 sayı ile, somut olayda Mahkemece davanın kendini vekil ile temsil ettiren davalılar Mili Savunma Bakanlığı ile İç işleri Bakanlığı (Jandarma Genel

Komutanlığına izafeten), dava şartı yokluğundan usulden reddine karar verilmesine rağmen sadece davalı Milli Savunma Bakanlığı lehine maddi tazminat ile ilgili vekalet ücretine hükmedilmiş, oysa davalı Jandarma Genel Komutanlığı da kendisini vekille temsil ettiğine göre davalı Jandarma Genel Komutanlığı lehine de vekalet ücretine hükmedilmesi gerekirken sadece davalı Milli Savunma Bakanlığı lehine vekalet ücretine hükmedilmesi doğru olmayıp bozma sebebi ise de; bu yanılgının giderilmesi yargılamanın tekrarını gerektirir nitelikte görülmediğinden, hükmün 6100 sayılı HMK.nun geçici 3/2 maddesi delaletiyle 1086 sayılı HUMK.nun 438/7 maddesi uyarınca düzeltilerek onanmasına karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

Davacılar vekili bu kez Jandarma Genel Komutanlığına karşı aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Kahramanmaraş İdare Mahkemesi:14.12.2017 gün ve E:2017/1527, K:2017/1737 sayı ile, davacıların, Ankara 26. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen davanın görev yönünden reddine dair kararının onanmasına ilişkin Yargıtay İlamının davacılara tebliğ tarihi olan 20.04.2017 tarihinden itibaren 30 gün içerisinde en son 20.05.2017 tarihinde görevli idare mahkemesinde dava açmaları gerekirken bu süre geçirildikten sonra 14.09.2017 tarihinde açılan davanın süre aşımı nedeniyle esasını inceleme olanağı bulunmadığı; öte yandan, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesi uyarınca, görevli olmayan adli ve askeri yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda idareye başvuru şartı aranmayacağından, davacıların 15.05.2017 tarihinde idareye yaptıkları başvurunun aynı Kanun'un 9. maddesinde belirtilen otuz günlük dava açma süresini durdurmayacağı ve kesmeyeceğinin açık olduğu gerekçesiyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin (1-b) bendi uyarınca süre aşımı yönünden davanın reddine karar vermiş, bu karara davacılar vekili istinaf isteminde bulunmuştur.

Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Üçüncü İdari Dava Dairesi31.5.2018 gün ve E:2018/1369, K:2018/3510 sayı ile, olayda, davacılar murisinin bindirildiği askeri araçta bulunan jandarma personeline karşı taksirle ölüme neden olma suçlamasıyla Afşin Asliye Ceza Mahkemesinin E: 2010/220 kayden dava açıldığı ve 10/06/2015 tarih ve K: 2015/894 sayılı kararla askeri aracı kullanan sanık O.A.K.' ın isnat edilen suçu sabit görülerek hapis cezasıyla cezalandırıldığı görülmekle, zararın idare ajanının hizmet kusurundan kaynaklandığının bu kararla öğrendiğinin kabulü gerekmekle, bu tarihten itibaren dava açma hakkı bulunan davacılar tarafından bu tarihten çok önce 17/07/2013 tarihinde Ankara 26. Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan davada süreaşımı bulunmadığı, erken açılmış dava olması nedeniyle davanın reddedilmesinin de hak arama hürriyeti ve mahkemeye erişim hakkına aykırı olacağı anlaşılmakla, aksi yöndeki idare mahkemesi kararında hukuki isabet görülmediği gerekçesiyle, davacıların istinaf başvurusunun kabulü ile Kahramanmaraş İdare Mahkemesi'nce verilen 14/12/2017 gün ve E:2017/1527, K:2017/1737 sayılı kararının kaldırılmasına, 2577 sayılı Yasanın 45/5. maddesi uyarınca dosyanın tekemmül ettirilerek işin esası hakkında bir karar verilmek üzere ait olduğu mahkemeye gönderilmesine, Mahkemece yeniden verilecek kararla birlikte yargılama giderleri de hüküm altına alınacağından, bu hususta ayrıca hüküm tesisine gerek bulunmadığına kesin olarak karar vermiştir.

KAHRAMANMARAŞ İDARE MAHKEMESİ17.12.2019 günve E:2018/1005 sayı ile, dava konusu uyuşmazlığın 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun uygulanmasına ilişkin bir tazminat davası olduğu, anılan Kanunun 110. maddesi uyarınca davanın görüm ve çözümünde adli yargı mercilerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan27.01.2020 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, devlete ait aracın karıştığı trafik kazasından kaynaklanan destekten yoksun kalma tazminatı ve manevi tazminat istemiyle açılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 1. maddesinde, Kanunun amacının karayollarında can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlayacak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemek olduğu; "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde, bu Kanunun trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri bunların uygulamasını ve denetlenmesini ilgili kuruluşları ve bunların görev, yetki ve sorumluluk, çalışma usulleri ile diğer hükümleri kapsadığı ve bu kanunun karayollarında uygulanacağı; 10. maddesinde, yapım ve bakımdan sorumlu olduğu yolları trafik düzeni ve güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmanın, gerekli görülen kavşaklara ve yerlere trafik ışıklı işaretleri, işaret levhaları koymak ve yer işaretlemeleri yapmanın Belediye Trafik birimlerinin görev ve yetkileri arasında olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanunun "İşleten ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin hukuki sorumluluğu" başlıklı 85. maddesinde; "(Değişik birinci fikra: 17/10/1996-4199/28 md.) Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar." denilmiş,

"Devlete ve Kamu Kuruluşlarına Ait Araçlar" başlıklı 106. maddesinde; "(Değişik: 25/6/1988 - KHK - 330/7 md.; Aynen kabul: 31/10/1990 - 3672/6 md.)

Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelere,il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin

hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır. Bu kuruluşlar, 85 inci maddenin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere 101 inci maddedeki şartları haiz milli sigorta şirketlerine mali sorumluluk sigortası yaptırmakla yükümlüdürler." hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan 2918 sayılı Yasanın 19.1.2011 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Yasanın 14. maddesiyle değişik 110. maddesinde "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dahil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabileceği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir"; Geçici 21. maddesinde de "Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının göreve ilişkin hükmü, yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz" denilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, davacılar tarafından, karakola götürülmek üzere askeri araca alınan murisleri N.Ö.'in askeri aracın kaza yapması sonucunda vefat etmesi nedeniyle 10.000,00 TL maddi, 400.000,00TL manevi olmak üzere toplam 410.000,00-TL tazminat ödenmesine karar verilmesi istemiyle açıldığı anlaşılmaktadır.

2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3.Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2.Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, şu gerekçesi ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemiş ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir: "… Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve idari yargı ayırımına gidilmiş ve idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlenmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözümlenmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2.,125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir…" (Any. Mah.nin 26.12.2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararı; R.G. 27.3.2014, Sayı: 28954, s.136-147.)

Anayasa'nın 158 inci maddesinin son fıkrasında " Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır." denilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, yasa koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibariyle görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158 inci maddesi uyarınca, başta Mahkememiz olmak üzere diğer yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesindedir.

Bu durumda,2918 sayılı Yasanın 19.1.2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin işaret edilen kararı gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanunun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile, çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu dolayısıyla, Kahramanmaraş İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Ankara 26. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 20.3.2014 gün ve E:2013/176, K:2014/114 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Kahramanmaraş İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Ankara 26. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 20.3.2014 gün ve E:2013/176, K:2014/114 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 27.01.2020 günündeOY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

| Başkan | Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|---|
| Hicabi | Şükrü | Mehmet | Birol |
| DURSUN | BOZER | AKSU | SONER |

| Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|